

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

НАРЪЧНИК

ДЕЙНОСТИ

ПО ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА
ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ БЕДСТВИЯ В
ОБЩИНА МОЦАЦЕИ (РУМЪНИЯ) И
ОБЩИНА МОНТАНА (БЪЛГАРИЯ)

MOTATEI
COMMUNE

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната позиция на Европейския Съюз. Отговорност за съдържанието му носят единствено неговите автори.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ	4
I. ЦЕЛИ НА НАРЪЧНИКА	7
II. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА НАРЪЧНИКА	8
III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРОФИЛА НА РИСКА ПРИ БЕДСТВИЯ	9
IV. ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	12
V. ЕТАПИ ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА БЕДСТВИЕ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ НЕГО	14
VI. ЕДИННА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА / ЕСС /	16
6.1. ОСНОВНИ ЕТАПИ НА ДЕЙСТВИЯ ПРИ БЕДСТВИЯ ОТ РАЗЛИЧЕН ХАРАКТЕР	16
6.2. ПАРТНЬОРИ В ЕСС	18
6.3. СТРУКТУРА И ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	19
6.4. ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ	20
VII. СЪВМЕСТЕН ОПЕРАТИВЕН ЩАБ / СОЩ /	20
7.1. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА СОЩ	20
7.2. ДОПЪЛНИТЕЛНИ ЗАДАЧИ НА СОЩ.....	21
VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	25
8.1. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	25
8.2. ПРИВЕЖДАНЕ НА ПЛАНА В ДЕЙСТВИЕ	26

IX. ГОТОВНОСТ ЗА БОРБА С КРИТИЧНИ БЕДСТВИЯ	
/ ДВА ПРИМЕРА /	27
9.1. ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ	27
9.2. НАВОДНЕНИЯ	30
9.3. ДЕЙСТВИЯ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ ИЛИ НАВОДНЕНИЕ	34
9.4. ПРИМЕРЕН КОМПЛЕКТ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА БЕДСТВИЯ	40
X. ПЛАН ЗА МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ	43
10.1. ОЦЕНКА НА ОБСТАНОВКАТА	43
10.2. МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОСТРАДАЛИТЕ	47
XI. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ СЛЕД БЕДСТВИЕ	50
XII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	53
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	58
ПРИЛОЖЕНИЕ – ПРАВНИ ДЕФИНИЦИИ	
В БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	60

ВЪВЕДЕНИЕ

Ефективното реагиране на различни държавни, общински и смесени системи при кризи, бедствия и аварии изисква използването на точен понятиен апарат на използваните термини и тяхното синхронизиране с общата терминология, използвана при защитата на населението при бедствия. В тази област е налице голямо терминологично разнообразие, което затруднява еднаквото разбиране и тълкуване на процесите, които отразява, с цел определяне на обща стратегия на поведение. В тази връзка с настоящия Наръчник ще се внесе яснота по отношение на всеки от термините, използвани във формулировката, която най-точно отразява функцията и отговорностите на двете общини – Моцацеи в Румъния и Монтана в България при осъществяване на дейности свързани с преодоляване на последствията от различни бедствия.

Понятието „бедствие“ е обобщаващо и включва всяка внезапна или очаквана промяна на установеното състояние на живот, предизвикана от човешка дейност, събития или природни явления, с негативни последици за територията, околната среда, населението, гражданите и материалните ценности на страната, за чието предотвратяване, овладяване и преодоляване са необходими незабавни координирани действия.

Световната здравна организация (СЗО) към ООН е възприела обединяващият термин „disaster“ (в превод бедствие, катастрофа, зло, беда, гибел). Тя го определя

като внезапно събитие, съпроводено от тежки последствия, жертви, наранявания, разрушения и повреди, които причиняват загуби, което изисква незабавна локализация и аварийно-спасителни и възстановителни дейности в широк мащаб.

СЗО разделя бедствията на 3 основни групи:

1. Стихийни природни бедствия:

- метеорологични: бури, урагани, циклони, прекомерни застудявания, заледрявания и затопляния;
- топологични: наводнения, лавини, свлачища;
- тектонични - земетресения, вулкани;
- космически;

2. Антропогенни (предизвикани от човека) бедствия:

- крупни производствени аварии /КПА/: химически; радиационни;
- социално-икономически: икономически; социални - глад, тероризъм, наркомания;
- война: без прилагане на средства за поражение; с прилагане на конвенционално оръжие; с прилагане на средства за масово поражение;
- пътно-транспортни катастрофи: пътни, железопътни; авиационни; морски;

3. Други бедствия - бедствия, които не могат да се причислят към по-горе представените групи: епидемии, срутване на тунели; масови отравяния; масови водни инциденти.

Наръчникът въвежда прилагането на алгоритъм и превантивни мерки за контрол върху недопускане или намаляване на последиците от бедствия на територията на двете общини.

Предвижда се също въвеждането на европейски стандарти и добри практики за оценка на риска на местно ниво, както и Единна спасителна система за ранно предупреждение, оповестяване и реакция на органите за управление при бедствия.

Наръчникът за извършване на дейности за преодоляване на различни бедствия в община Моцацеи и община Монтана кореспондира със съответните *Планове за защита при бедствия* на община Моцацеи и община Монтана и съответства на заловените *Национални планове за защита при бедствия*.

Същият е координиран и с аварийните планове на юридически лица и еднолични търговци, действащи по българското и румънското законодателства за реакция при бедствия и във връзка на населението и капиталовия фонд, включително производствени сгради и сгради и обекти за обществено обслужване.

I. ЦЕЛИ НА НАРЪЧНИКА

Настоящият *Наръчник* предвижда уреждането на взаимодействието между частите на Единната спасителна система /ЕСС/ между двете общини - Община Моцаеи и Община Монтана и осигурява възможност за поетапно привличане на сили и средства в съответствие с развитието на бедствието. В този смисъл *Наръчникът* създава предпоставки за надеждно управление на административната и стопанската дейност в условията на бедствие.

Ето защо се предвижда чрез настоящия документ да се създадат насоки за провеждане на организация за предприемане на мерки за защита на живота и здравето на хората, на околната среда и набелязване на необходимите действия на органите за управление и силите за реагиране при очаквани кризи предизвикани от бедствия.

Наръчникът предлага едно индикативно разпределение на задълженията и отговорните органи и лица за изпълнение на предвидените мерки в плана, както и да се повиши капацитета на органите за управление и администрацията за организиране и координиране на превантивна дейност, за управление на действията и взаимодействията по време на бедствия, както и възстановяване на щетите, нанесени от тях.

II. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА НАРЪЧНИКА

Основните задачи на *Наръчника* са да дефинира мерките за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия чрез провеждане на превантивна дейност и поддържане в готовност на силите и средствата. *Наръчникът* предвижда и набеязване на мерки за предотвратяване и намаляване на последиците от бедствие чрез изграждане и поддържане в готовност на компоненти от системата за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване и ликвидиране на последициите от различни бедствия.

Набеязват се и мерки за защита на населението, като строго се спазват законодателствата на Р. България, Р. Румъния и международните споразумения по защитата при бедствия.

Конкретните задачи в Наръчника преминават през следната организация:

- разпределение на задълженията и отговорните органи и лица за изпълнение на набеязаните мерки;
- уточняване на средствата и ресурсите, предвидени за ликвидиране на последиците от бедствия;
- определяне на начини на взаимодействие между органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система;

- реда за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, на съставните части на единната спасителна система и населението при опасност или възникване на бедствия;
- Уточняване реда за навременно уведомяване на органите на изпълнителната власт и населението при опасност или възникване на бедствия;
- предоставяне на информация за екипите и средствата на съставните части на Единната спасителна система на територията на двете общини;
- определяне на времето за готовност за реагиране на съставните части на Единната спасителна система на територията на двете общини;

III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРОФИЛА НА РИСКА ПРИ БЕДСТВИЯ

Бедствията са събития, за които има няколко общовалидни характеристики:

- възникват внезапно;
- трудни са за прогнозиране;
- увреждащият фактор е с непредвидим магнитуд;

- нанасят материални и нематериални щети, включително, увреждане на здравето на човека и домашни и горски животни и увреждане на природата;

Бедствията протичат в 3 основни фази: изолация, спасяване и възстановяване.

1. Фазата на изолация е най-типична при бедствия, предизвикани от увреждащ фактор с висок интензитет, като действието му обикновено е едно моментно или кратко. Тази фаза е най-отчетливо проявена при земетресения, произшествия с летателни апарати, автомобилен и железопътен транспорт, обгазявания с токсични вещества, пожари в административни, промишлени, търговски и жилищни сгради, а напоследък и при терористичните актове и дори наводнения. Продължителността ѝ може да бъде различна, но като цяло не надхвърля едно денонощие.
2. Фазата на спасяване следва фазата на изолация и има максимална продължителност не повече от 4-5 денонощия, в зависимост от характера на кризата. В района на извънредната ситуация започват да се съсредоточават необходимите ресурси. В края на фазата ресурсите в зоната на удара практически надхвърлят потребностите за ликвидиране на последствията. В тази фаза координацията на действията на участващите е

от изключително значение за успеха на операцията и за ефективното използване на ресурсите. Фазата на спасяване следва фазата на изолация и има максимална продължителност не повече от 4-5 денонощия, в зависимост от характера на кризата. В района на извънредната ситуация започват да се съсредоточават необходимите ресурси. В края на фазата ресурсите в зоната на удара практически надхвърлят потребностите за ликвидиране на последствията. В тази фаза координацията на действията на участващите е от изключително значение за успеха на операцията и за ефективното използване на ресурсите.

3. Фазата на възстановяване- това е последната фаза на развитие на извънредната ситуация, когато ресурсите постепенно намаляват до обичайните нива. Познаването на фазите на протичане на извънредните ситуации имат голямо практическо значение за правилното планиране, организиране и управление на медицинските сили и средства на определена територия.

Освен с фазовост, бедствията се характеризират и със зоновост. Тя отразява разположението на различни ресурси спрямо територията на бедствието.

В общините Моцацеи и Монтана е възможно възникването на различни по вид и интензивност

бедствия и аварии, които могат да предизвикат значителни загуби в човешки и материални ресурси. Прогнозата на възможните събития показва, че тяхното проявление ще доведе до сериозни затруднения в нормалната работа на инфраструктурата в района на бедствието, аварията, катастрофата (квартал или цялата община) като ще се засегнат или застрашат здравето на населението, имущество или околната среда, жизнено важни системи за управление и нормалното функциониране на производствената и търговска дейност, които ще изискват предприемането на мерки или участието на специални сили и използването на специални ресурси.

IV. ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Превантивната дейност е комплекс от мероприятия, които следва да включват от страна на двете общини следните компоненти:

- изследване, анализ, оценка и прогнозиране на рисковете от бедствия;
- категоризиране на територията на общината в зависимост от горните рискове;
- планиране и съгласуване на мероприятията по защитата на населението и инфраструктурата от органите на изпълнителната власт, общинската администрация, организациите със стопанска и нестопанска цел, едноличните търговци и юридическите лица;

- прилагане на превантивни мерки за недопускане или намаляване на последиците от бедствия, като: териториално устройствени, градоустройствени, строителни и други технически мерки, изграждане и поддържане на системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване, осигуряване на колективни и индивидуални средства за защита, обучение и практическа подготовка на общинските администрации, силите за реагиране и населението;
- при възникване на огнище на биологично заразяване от особена важност е своевременно провеждане на информационна кампания, профилактика, лечение и дезинфекция.

Необходимо е да се определят границите на огнището на биологично заразяване от специални противоепидемични и протоепизооточни формирования на съответните Областни дирекции по безопасност на храните /ОДБХ / и Регионални здравна инспекции /РЗИ /. Това включва, но не ограничава дейностите до развитие на компоненти от системата за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване за осигуряване условия за живот на бедстващото население от общината е необходимо създаването на запаси от материално-технически и финансови средства и регламентиране на реда и начините за използването им.

У. ЕТАПИ ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА БЕДСТВИЕ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ НЕГО

Етапи при възникване на бедствие и преодоляване на последствията могат да бъдат резюмирани в следните точки:

1. Регистриране на инцидента;
2. Оповестяване;
3. Събиране на информация и оценка на медицинската обстановка;
4. Анализирание на информацията;
5. Оперативно планиране на медицинското осигуряване при бедствия;
6. Възстановителни дейности;
7. Кризисен PR;

Важно е да се отбележи, че за ефективното управление на медицинското осигуряване е абсолютно необходимо създаването и поддържането на оперативна картина за общата и медицинска обстановка.

Това включва дейности по събиране, съпоставяне, синтезиране и обобщаване на разпространената информация за бедствието и създадената обща и медицинска обстановка от всички подходящи информационни източници. Постигането на обща оперативна картина позволява всички структури, имащи отношение към управлението на даден инцидент, да притежават една и съща информация за времето, действителните вреди и последствия, наличните на

местопроизшествието и извън него ресурси, състоянието на исканията за помощ и всякакви други данни, необходими за подкрепа на вземането на решения на различните нива. Освен това, една оперативна картина на медицинската обстановка е необходима на органите по управление на общите дейности по защита на населението на национално, областно и общинско ниво, неправителствени организации, организации от частния сектор, собственици на критични инфраструктурни и оператори, както и всички други организации и лица, които се отнасят за роля в управлението и овладяването на последиците от бедствието за ефективни, последователни и навременни решения. Наличието на оперативна картина по време на инцидент, помага да се гарантира съгласуваност на цялата система за защита при бедствия. С цел поддържане на ситуационна осведоменост, информацията трябва да се актуализира непрекъснато, като голяма част от тази информация може да се използва за различни цели в рамките на системата за управление на инцидента. Например, една и съща част от информацията може да се използва за: подпомагане процеса на планиране, за да се разработи оперативен план за действие на инцидента; вземане на решение за предоставяне на обществена информация; определяне на необходимите ресурси и свързаните тях разходи; определяне на необходимостта от допълнително участие на НПО, ресурси от частния сектор или националната система на здравеопазване. идентифициране на проблем с безопасността.

VI. ЕДИННА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА / ЕСС /

6.1. ОСНОВНИ ЕТАПИ НА ДЕЙСТВИЯ ПРИ БЕДСТВИЯ ОТ РАЗЛИЧЕН ХАРАКТЕР

Основните етапи в организирането на Единна спасителна система /ЕСС/ могат да бъдат представени като четири етапа:

- Първи етап: тук се извършва оказване на първа помощ; на първа лекарска сортировка на пострадалите; на определяне на приоритет за евакуация.
- Втори етап: оказване на квалифицирана медицинска помощ и отчасти специализирана за всички пострадали, а за някои категории по жизнени показания;
- Трети етап: оказване на квалифицирана и специализирана помощ в пълен обем на всички нуждаещи се;
- Четвърти етап: оказване на тясно специализирана медицинска помощ и рехабилитация на отделни категории поразени за предотвратяване на функционални, анатомични и козметични дефекти до пълно възстановяване.

За реализиране на защитата на населението на територията на страната е изградена Единна спасителна система, която може да се приложи и при работа за преодоляване на бедствия в двете общини. Същността на

Единната спасителна система се изразява в организиране, координиране и ръководене на действията на съставните ѝ части при подготовката им, при възникване на бедствия и при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи.

Основната цел на ЕСС е да осигури надеждна защита на живота, здравето и имуществото на населението, територията, околната среда, културните и материалните ценности на страната. Основната задача на ЕСС е да поддържа готовност за действие и способност за своевременно реагиране, ясно и точно определяне на задълженията на всички нива и ефективно използване на наличните ресурси на отделните институции.

Основни дейности по защитата на населението при бедствия, осъществявани от ЕСС са:

- предупреждение;
- изпълнение на неотложни мерки за намаляване на въздействието;
- оповестяване;
- спасителни операции;
- оказване на медицинска помощ при спешни състояния;
- оказване на първа психологична помощ на пострадалите и на спасителните екипи;

- овладяване и ликвидиране на екологични инциденти;
- защита срещу взривни вещества и боеприпаси;
- операции по издирване и спасяване;
- радиационна, химическа и биологична защита при инциденти и аварии с опасни вещества и материали и срещу ядрени, химически и биологични оръжия;
- ограничаване и ликвидиране на пожари;
- временно извеждане, евакуация, укриване и предоставяне на индивидуални средства за защита;
- извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи;
- ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и епизоотии от заразни и паразитни болести;
- други операции, свързани със защитата;

6.2. ПАРТНЬОРИ В ЕСС

Единната спасителна система /ЕСС/ включва структури на:

- министерства и ведомства;
- общини;

- търговски дружества и еднолични търговци;
- центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения;
- юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования;
- въоръжените сили;

6.3. СТРУКТУРА И ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Структурата и органите за управление и организация на дейностите при овладяване на различни бедствия на национално ниво са:

- Ресорен министър;
- Съвет по сигурност и управление при кризи към съответното ведомство;
- Главен държавен инспектор на ведомството;

На регионално ниво структурата и органите са:

- Директор на държавна служба по компетентност (например, Директор на РЗИ);
- Оперативен щаб на държавната служба по компетентност (например, Оперативен щаб при РЗИ)
- Съвет към Областен управител

От тази гледна точка може да се организира на общинско ниво и специализирана структура за съвместни

оперативни дейности за овладяване на последиците от различни бедствия и аварии.

6.4. ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ

Времето на готовност за реагиране следва да е до 30 мин. в работно време и до 60 мин. в извънработно време.

При възникване на земетресение от 6 -та степен по скалата на Рихтер, обявено по средствата за масово осведомяване, длъжностните лица се явяват на работа.

Времето на готовност за реагиране следва да бъде до 30 мин. в работно време и до 60 мин. в извънработно време.

VII. СЪВМЕСТЕН ОПЕРАТИВЕН ЩАБ / СОЩ /

Публичните власти към съответните две общини могат да помислят за изграждане на Съвместен оперативен щаб /СОЩ/ за реализиране на дейности и мероприятия по овладяване на различни бедствия.

7.1. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА СОЩ

Съвместният оперативен щаб /СОЩ/ организиран между публичните власти на двете общини - за защита при бедствия - следва да изпълнява следните основни задачи:

- ✓ събиране, обработване и анализиране на информацията за възникналите обща и медицинска обстановка в резултат на бедствието и своевременно информирание на съответните служби;
- ✓ планиране, организиране участието на силите и средствата на службите и лечебните и здравните заведения за осигуряване на медицинска помощ за населението;
- ✓ оценка на обстановката, състава и състоянието на силите за реагиране, предприетите действия за овладяване на последиците от бедствието;
- ✓ предлагане на допълнителни мерки за овладяване на бедствието;
- ✓ осигуряване на взаимодействието в хода на бедствието с другите ведомства както и органи на местна власт под ръководството на СОЩ;

В случаите, когато в резултат на бедствието са налице последици за самата публични служби, СОЩ ръководи и спасителните дейности за опазване на човешките и материални ресурси и на службите, включени в овладяване на бедствието.

7.2. ДОПЪЛНИТЕЛНИ ЗАДАЧИ НА СОЩ

СОЩ може да бъде оповестен в следните случаи: при реално възникнала кризисна обстановка в резултат на

бедствия, в т.ч. епидемия и/или терористичен акт; при опасност от създаване на критична ситуация, породена от бедствия и др. под.

Задълженията на членовете на СОЩ при оповестяване следва да бъдат:

- да знаят задълженията си при привеждане в готовност и при провеждане на спасителни и аварийно- възстановителни работи;
- да знаят как се оповестяват и как се извозват до мястото за работа служителите;
- да поддържат винаги в изправност мобилните и домашните си телефони, звънциите на входните врати и стълбищното осветление;
- при смяна на адресната регистрация и телефонните си номера да уведомяват Секретаря на СОЩ;

Директорът на СОЩ следва да ръководи провеждането на дейността по организацията и осигуряването на здравната помощ на територията на двете общини.

Главният секретар на СОЩ следва да координира и осъществява общ контрол за изпълнението на възложените задачи като организира стопанското, материалното, финансовото и транспортното обслужване в пряко взаимодействие със съответните служби.

Освен това следва да се осъществява систематичен и насочен здравен контрол по спазването на здравните изисквания и въздействието на факторите на жизнената

среда; да се вземат проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания и налага провеждане на задължителни хигиенни мерки.

Необходимо е да се извършват изследвания, свързани с провеждане на мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата от екологични произшествия, аварии и бедствия върху здравето на населението; както и да се извършват изследвания, свързани с провеждане на мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата от екологични произшествия, аварии и бедствия върху здравето на населението.

Необходимо е да се следи и анализира епидемичната обстановка на територията на областта, да се планират и предприемат мерки за предотвратяване и овладяване на епидемичните ситуации.

Известно е, че България е подложена на отрицателните въздействия на над 60 вида природни явления и процеси, които могат да имат негативни последици върху хората и тяхната собственост.

Само три от известните на световната наука бедствия не се наблюдават на територията на страната - активни вулкани, вечни ледове и процеси на пустинообразуване.

В световен мащаб категорично е доказано, че броят на жертвите и размерът на щетите зависи пряко от

подготвеността на населението за реакция на бедствието, като бедствието е „пресечната точка“ между природата и човешката дейност.

По отношение на организацията на медицинското осигуряване при природни бедствия основно значение има не толкова специфичните характеристики на пораженията, които нанасят върху човешкият организъм, колкото размерът на медицинските последици, изразяващ се най-вече от броя на пострадалите, които се нуждаят от медицинска помощ в кратък период от време.

От възможните природни бедствия на територията на страната са особено актуални настъпилите наводнения, а земетресението е природното бедствие, което може да се причини за кратък период с най-много жертви и пострадали, т.е. да създаде най-сложна медицинска обстановка в резултат на несъответствие между наличните здравни ресурси и потребности от медицинска помощ, както и най-сложна хигиенно-епидемиологична обстановка, ще представим основните принципи на планиране, организация и управление на медицинското осигуряване при природни бедствия, в контекста на действие при земетресение и наводнение, но те са приложими за всички видове природни бедствия с голям брой пострадали.

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

8.1. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за защита при бедствия се въвежда след обявяване на код “Бедствено положение” в приложната си част и се дефинира по вид.

- 1) Право да въвежда плана в действие има Кмета на общината, за което издава заповед, копие от която, се изпраща незабавно на Областният управител.
- 2) Кметът на общината обявява със Заповед “Бедствено положение” за цялата територия на общината или за част от нея.
- 3) Заповедта влиза в сила незабавно и се разгласява, чрез средствата за масово осведомяване.
- 4) Копие от заповедта се изпраща незабавно на областния управител и на Министъра на вътрешните работи.
- 5) Бедственото положение се отменя предсрочно при отпадане на обстоятелствата, послужили за основание за обявяването му със заповед на кмета.
- 6) Началото на въвеждане на бедственото положение и срокът на неговото действие е не повече от 30 дни от датата на обявяването му. При необходимост срокът на действие може да

бъде удължен след съгласуване с Областния управител.

Допуска се планът да се въведе в действие и без обявяване на бедствено или кризисно положение.

8.2. ПРИВЕЖДАНЕ НА ПЛАНА В ДЕЙСТВИЕ

На базата на наличната информация и оценката на обстановката се определя приложимостта на Плана за ресурсно осигуряване при бедствия към конкретната обстановка; цели и възможни стратегии за реализацията им, като Щабът се ръководи от принципите на Закона за защита при бедствия за право на защита на всяко лице и предимство на спасяването на човешкия живот пред останалите дейности по защитата.

Определят се още цели и стратегии, съгласувани с Областния щаб за защита при бедствие, като се разработва План за действие, който включва: район за съсредоточаване на основните сили и средства; последователност и етапи на оказваната медицинска помощ; необходимост от ресурси и логистика, които следва да бъдат осигурени от други органи и организации.

В съответствие с приетият План за действие, Щабът - подпомаган от членовете му организира дейностите по: определяне в зависимост от постоянно актуализиращите се данни за броя на пострадалите, на броя на необходимите екипи за спасяването, изнасянето извън района на бедствието и транспортирането им до лечебно

заведение; осигуряване на потребностите от лекарствени средства, консумативи и апаратура, както и доставянето им на мястото на бедствието или в приемащите лечебни заведения; осигуряване на потребностите от кръв и кръвни продукти; изготвяне на информация за населението за целесъобразни и адекватни действия, за намаляване на неправилните реакции и поведение; осигуряване на медицинското обслужване при евакуиране на населението от застрашените райони и обекти, след уточняване на маршрутите за евакуация и местата за настаняване; организиране на санитарен контрол за заразеност на въздуха, питейната вода и противоепидемични мерки.

IX. ГОТОВНОСТ ЗА БОРБА С КРИТИЧНИ БЕДСТВИЯ / ДВА ПРИМЕРА /

9.1. ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

Земетресението е природно явление, резултат от внезапно и бързо разрушаване на определена част от земната среда. Съпроводено е с образуване на сеизмични вълни, пораждащи трептения в земните пластове и на земната повърхност. Най-слабите земетресения не се усещат от хората, записват се само от сеизмографи. Най-силните предизвикват големи разрушения, вземат хиляди човешки жертви и могат да доведат значителни промени в природната среда. Тук следва да се познаят двете много важни

характеристики на земетресенията: сеизмична опасност и сеизмичен риск.

- Сеизмичната опасност се определя, като максималните очаквани земни движения за дадена точка (място) вследствие на земетресение за даден период от време и се изразява чрез максимално ускорение (скорост, преместване), макро - сеизмична интензивност и др. Сеизмичната опасност зависи от разпределението на земетресенията около разглежданата точка, магнитудите и периодите на повторяемост на земетресенията, конкретните инженерно -геоложки условия, затихването на земните движения с разстоянието. Представя се чрез карти с очакваните сеизмични въздействия за различен период на повторяемост (или годишна вероятност за случване).
- Сеизмичният риск включва очакваните загуби (жертви, ранени, разрушения в сградния фонд и др.) в следствие на сеизмична опасност. За разлика от сеизмичната опасност, рискът може да варира в зависимост от уязвимостта - няма риск, дори в райони с висока сеизмична опасност, ако там няма хора, сгради, съоръжения и други стопански обекти, които могат да бъдат засегнати от земетресение. Сеизмичният риск включва очакваните загуби (жертви, ранени, разрушения в сградния фонд

и др.) в следствие на сеизмична опасност. За разлика от сеизмичната опасност, рискът може да варира в зависимост от уязвимостта - няма риск, дори в райони с висока сеизмична опасност, ако там няма хора, сгради, съоръжения и други стопански обект.

В случай, че се наблюдават разрушителни земетресения, следва да се направят оперативни анализи за следните фактории:

- ✓ Засегнати ли са обширни територии с масови разрушения - промишлени обекти, жилища, болници, обществени сгради, подземни и наземни технически съоръжения, транспортни възли и др., които могат да затруднят значително спасителните мероприятия, ефективни непосредствено след земетресението; Възникнали ли са вторични огнища на поражения:
 - огнища на химическо заразяване с промишлени отрови в резултат на разрушаване на промишлени обекти или складове;
 - пожари вследствие на разрушаване на лесно запалими и взривоопасни обекти.;
 - катастрофални наводнения от разрушени водни обекти;
 - поява на свлачища;

- ✓ Какъв е броят на пострадалите, които се нуждаят едновременно от спешна медицинска помощ;

9.2. НАВОДНЕНИЯ

Наводненията са най - честите природни бедствия. По данни на ООН ежегодно на Земята стават около 10'000 наводнения, с различни параметри, последствия и загуби.

Наводнение се нарича временното заливане на дадена земна местност или територия с огромно количество вода вследствие на повишаването на нивото на река, езеро, море или океан. Наводненията обхващат предимно речните долини, низинно-равнинните територии и делтовите области на морските крайбрежия. Техните физически, генетични и режимни закономерности и особености обаче се обуславят от извънредно разнородни и диференцирани съчетания на природно-географски и социално-икономически фактори. Съществени потенциални предпоставки за наводненията са и икономическите фактори - напр. нарастващата концентрация на населението, урбанизацията и техническата инфраструктура в речните долини, инженерните съоръжения на реките, отслабването на водорегулиращата роля на горите и др.

Непосредствени фактори са например аварийното разрушаване на хидротехнически съоръжения (язовирни стени, диги), преграждането или стесняването на

речните корита чрез мостове, водохващания или преливници, запушването на напоителни или отводнителни канали при речни прииждания, разрушения на хидротехнически съоръжения във военна обстановка и др.

Най-значителни са природно-географските предпоставки за наводнения от речни прииждания вследствие на интензивни дъждове или снеготопене и от тропичните циклони. На територията на Р. България близо над 2'000 реки образуват водосборите на 17 основни реки, както и водосборите на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница.

Оттокът на реките в България е много различен през лятото, когато е минимален, и през пролетта, когато от дъжд и снеготопене рязко се покачва нивото на реките. Поради планинския характер на терена у нас наводненията траят по-кратко време, но са по-трудни за прогнозиране и имат кратко време за реагиране.

Най-сложна обстановка вследствие наводнение може да се очаква в низините и по поречията на реките Дунав, Марица, Тунджа, Места, Искър, Арда, Камчия и др.

В общините Моцацеи и Монтана най-сложна обстановка би се създала при разрушително земетресение, наводнение и радиационна авария. В тези случаи ще се наложи взаимодействие с Областния щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствия и ръководни и спасителни структури на национално ниво.

На територията на двете общини се намират и силите за борба с бедствия и аварии, които са винаги в готовност за оказване на съдействие и вземане на спешни мерки по овладяване на бедствената ситуация. Следва да се сключат и договори с фирми и юридически лица за оказване на съдействие. За овладяване на кризисните ситуации, намаляване на загубите и ликвидиране на последствията следва да се планират и съгласуват мероприятията по защитата на населението и собствеността от органите на изпълнителната власт, местното самоуправление и местната администрация, организациите със стопанска и идеална цел.

Характерът на последствията от вероятните бедствия и аварии изисква готовност за използване на всички способности и средства за защита на населението и националното стопанство и провеждане на предварителни мероприятия за недопускане и намаляване на вредното им въздействие. Изключително важно значение за успешната защита на населението имат превантивните дейности и особено такива, които позволяват да се прогнозира появата и / или развитието на бедствените явления, както и за отстраняване на предпоставките за аварии и катастрофи. При подобни ситуации е предвидено да се полагат непрестанни грижи за укрепване на националните сеизмологични, метеорологични и хидрологични системи за наблюдения и прогнози и се развиват техните предупредителни функции. След възникване на огнище на биологично заразяване от особена важност ще се проведе своевременно провеждане на профилактика, лечение и

дезинфекция; както и ще се определят границите на огнището на биологично заразяване от специални противоепидемични и противоепизоотични формирания на Областните дирекции по безопасност на храните / ОДБХ / и Регионалните здравни инспекции / РЗИ /.

Ограничаване появата и разпространението на остри заразни болести и вредители по селскостопанските животни и растения е задача на Българска агенция по безопасност на храните и румънската такава, Националната служба по растителна защита на Р. Румъния и Р. България и техните структури в общините Моцацеи и Монтана. Обемът и спецификата на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи налага поддържането в готовност и подготовка на щатните сили и средства на Министерството на вътрешните работи на Р. България и Р. Румъния, ведомствата; Български червен кръст / БЧК/ и Румънски червен кръст /РЧК/ и формирания в производствените звена с рискови производства.

Възможните последствия за населението при възникване на бедствия и аварии налагат непрекъснато и целенасочено обучение по способите за защита и самозащита и своевременно информирание. Отговорността по преодоляване на последствията от бедствията регламентира задълженията на национално, областно и общинско ниво в сферата на управлението, както и задълженията на изпълнителите на медицинска помощ в зоната на бедствието или извън него.

Правомощията определят властта, която се делегира на органите за управление по отношение на участващите.

Взаимодействието е основополагащо поради разнородния по подчиненост и собственост състав на изпълнителите на здравни услуги, както и съвместната им дейност с представители на други министерства и ведомства.

Осигуреността трябва да даде отговор на въпроса кой, какви ресурси предоставя, а достатъчността определя съответствието между потребностите в зоната на бедствието и наличните съсредоточени от други район/ държави ресурси.

Гъвкавостта отразява способността да се реагира на здравни потребности, които са възникнали внезапно и са извън предвидените в разработените сценарии.

Икономичността предполага предварителна задълбочена преценка за поетите ангажименти от изпълнителите на здравни услуги и тяхната цена и възможностите тя да бъде снижена. Ясното и недвусмислено съдържание на плановете за ресурсно осигуряване на населението, заповедите, рапортите и заявките за доставки на материални средства и др.

9.3. ДЕЙСТВИЯ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ ИЛИ НАВОДНЕНИЕ

След преминаване на първите трусове СОЦ предприема следните действия:

- Под ръководството на Директора на СОЩ или Главния секретар, или упълномощено от него лице, се събира СОЩ в подходящо помещение или в района и се разпределят задачите между ръководителите на различните дирекции;
- Ръководителите на специализирани дирекции се ангажират с дейностите по медицинско осигуряване на населението в района, засегнат от бедствието;
- Ръководителят на общата администрация се ангажира в организацията на спасителните и аварийно-възстановителни дейности и обезпечават дейността на Щаба.

За организиране на медицинското осигуряване на населението се осъществяват следните дейности:

- сформира се група за събиране на информация и се осъществява връзка с различните публични служби и лечебните заведения за болнична помощ за получаване на първоначална информация за състоянието на лечебната мрежа в областта;
- след получаване на първоначална информация за размера на материалните щети и предполагаемия брой на човешки жертви Директора на СОЩ информира Кметовете, Областните управители и съответните Министерства по компетентност за

координиране на спешните неотложни аварийно- спасителни работи;

- по разпореждане на Директора на Щаба се оповестяват членовете на Съвета по медицинско осигуряване на територията на засегнатият район;
- осигурява се достъп до плана на РЗИ за медицинско осигуряване при земетресение; За организиране на медицинското осигуряване на населението се осъществяват следните дейности:

Щабът анализира обстановката, предлага необходимите корекции в плана, в зависимост от конкретната обстановка и доуточнява следните въпроси: мероприятията за незабавно изпълнение; ред / последователност/ за действие; ред за обмен на информация с висшестоящите органи и с подчинените структури; задачи за незабавно изпълнение; съставът и задачите на органите за управление и групите за действие в здравните и лечебни заведения, ред за взаимодействие и връзка с тях.

Успоредно с горните дейности на щаба под ръководството на Главния секретар или друго, определено от Директора на Щаба лице, се извършва следното:

- привеждат в готовност наличните екипи за възстановяване и ликвидиране на

последствията от бедствието получено от земетресението;

- изключва се електрическият ток на възли или агрегати, които могат да представляват допълнителна опасност за служителите, които не са успели да се евакуират от сградата и се намират в затрупани участъци;
- организира се издирване и изваждане на пострадали под развалини (извеждане на пострадали от трудно проходими, опасни и недостъпни места, осигуряване на въздух на затрупани хора, свестяване зоната за извършване на спасителни дейности);
- организира се оказването на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им в най-близките лечебни заведения;
- в случай, че в сградата има асансьорни кабинни, същите се фиксират на приземните етажи под контрола на охраната с оглед да не бъдат ползвани при евакуацията;
- създава се организация за прекратяване достъпа на външни лица в района на обекта и се пропускат само медицинските екипи, специализираните екипи от на МВР;
- организира се установяването на всички служители от службите по компетентност дали са на работното си място и могат ли да се включат незабавно;

- организира се осигуряването на питейна вода и продукти от първа необходимост;
- организира се осигуряване на резервно водоползване, отстраняване на аварии по преноса на вода и снабдяването с ток, както и отстраняване на аварии по комунално-битовата мрежа, което може да се яви като източник на различни зарази;
- систематизира се и се предава информация за нанесените материални щети и евентуалния брой на пострадали и застрашени лица в зоната на пораженията;

При възникване на бедствие - земетресение или наводнение - извън установеното работно време на службите по компетентност, привеждането на Щаба в готовност за работа се осъществява съгласно установения ред в Плана на двете общини за защита при бедствия ред.

След оповестяване на Щаба, същият се събира на определеното работно място, което изпълнява роля и на точка за контакт. Съставът е длъжен да се яви в работно време до 5-15 мин., а в извънработно време до 30-60 мин.

В тези случаи е важно да бъдат предвидени мерки за резервен достъп до плановите документи на общините и службите по компетентност и информацията във водените регистри на основните медицински сили и средства, контакти и т.н, като се използва един или

повече от следните варианти: достъп чрез интернет на резервен сървър; дублиране на информацията в областна администрация; преносим информационен носител; изграждане на резервно работно място и др.

В условия на паника след бедствие важно значение има възможността за възпроизвеждане по памет на важна информация - например основни телефони за контакт, адреси и др.

След явяване на определеното за брифинг място членовете на Щаба анализират наличната информация за възникналата ситуация и действат според разработеният план за осигуряване на населението. При оценка на обстановката се определят: характера на събитието; на състоянието на общата обстановка по отношение населението и инфраструктурата; медицинската обстановка - вероятен брой пострадали, вида на пораженията и травмите; потребност от сили и средства за медицинско осигуряване; състояние, състав, осигуреност и защитеност на лечебните заведения от областта; обстановката на територията на съседните области, общини, кметства, обекти и възможности за взаимодействие с тях; характера и влиянието на населеното място върху организацията на медицинското осигуряване; времето - като количество и качество; други фактори, за които е налична информация.

В случаите, когато се касае за овладяване на наводнения на територията на разглеждания регион следва да се направят допълнителни дейности като

пробонабиране на водни проби и лабораторен анализ на водни проби.

В допълнение следва да се направи и анализ на епидемичната обстановка на територията на областта, съчетано с провеждането на мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата. В специализирания екип следва да се включи и хигиенен екип от лекар, химик, здравен инспектор, и лаборант. Нещо повече, следва да се включат и допълнителни експерти, които да формират вирусологичен екип, микро-биологически екип, протиепидемичен екип и дезинфекционен екип.

Ето защо в такъв случай следва да има и извършване на физико-химични и микробиологични изследвания по индикаторни показатели, както и да се уведомят компетентните органи. Уведомяват се още и Областния управител, кметовете на засегнатите общини и населени места и Министерство на здравеопазването. И накрая, се издават предписания до „ВиК“-операторите за предприемане на мерки за ликвидиране на негативните последици, подобряване на качеството на водата и снабдяване на населението с питейна вода.

9.4. ПРИМЕРЕН КОМПЛЕКТ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА БЕДСТВИЯ

В комплектите за преодоляване на бедствия, аварии и други критични ситуации могат да се включат различни

предмети, които са от първа необходимост, но критично важните – са следните:

1. бутилки с вода за поне 3 дни с около поне 1 литър вода за 1 човек на ден.; освен това трябва да се предвиди и необходимото количество вода за домашни любимци, ако такива има;
2. храна за поне 3 дни, като се избира храна, която не изисква специална подготовка, не съдържа много сол и може да стои извън хладилник; подходящо е да се осигурят консервирани плодове и сокове; запасите с храна трябва да бъдат регулярно освежавани, за да има висока степен на подготовка в случай на бедствие;
3. отварачка за консерви и консервни кутии;
4. куфарче/чанта с „първа медицинска помощ“; възможно е да се случат определени наранявания на някои хора и такъв тип „мобилна аптечка“ следва да включва сапун, мехлем против изгаряния, ръкавици, превързочни материали, памук, спирт, ножици, обезболяващи средства, лекарства, които се приемат от членовете на семейството;
5. Медицински рецепти за прием на лекарства; ако някой от членовете на семейството приема регулярно лекарства или се извършват

- други парамедицински операции, е необходимо да се вземат всички медицински рецепти и алгоритми за работа за всички членове на семейството;
6. мобилен телефон и радио - мобилните телефони са основни средства за комуникация, а радиото е основно средство за получаване на информация; те трябва да бъдат с надеждни батерии; и дори когато батерията на телефона спре и няма връзка, то радиото може да продължи да работи;
 7. Зарядни устройства за мобилните телефони на членовете на семейството;
 8. Фенерче - това е необходимо средство в случай на бедствия; свещи и запалителни пособия на огън не са най-подходящите неща за осветяване, когато няма светлина;
 9. Допълнителни батерии - за радиото и фенерчето;
 10. Свирка или средство за издаване на звук /тромба, др. под./; това е необходимо средство при бедствия, за да се обозначи точното място на пострадалите,

В случай на бедствие пострадалите лица следва да се държат като екип и да разпределят наличните ресурси за оцеляване според степента на необходимост на пострадалите. Комуникацията трябва да е с кратки и точни изрази и да се окаже първа помощ на членовете на

семейството и близките е от първостепенна важност. В първите минути на бедствието и последващите критични минути, не трябва да се губи самообладание, а по най-бързия начин да се осъществи връзка и комуникация между един и трима близки, познати, роднини, на които да бъде съобщено за бедствието.

На първо място, преди всичко следва да се сигнализира на органите за преодоляване на бедствия и аварии, но най-вече, да се позвъни на телефон 112.

Х. ПЛАН ЗА МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ

10.1. ОЦЕНКА НА ОБСТАНОВКАТА

На базата на получената информация за създадената обстановка и замисъла за провеждане на спасителните мероприятия се извършва оценка на общата и медицинска обстановка, включваща следните елементи:

1. Оценка на общата обстановка. При нея се определя размерът, мястото и времето на възникналото бедствие. Обръща се внимание на характеристиката и размерът на разрушенията, пожарите, наводненията, възникването на вторични огнища на поражение и заразяване и др. Тази оценка трябва да изясни размерът на пораженията и тяхното влияние върху провеждането на медицинското осигуряване на спасителните мероприятия.

2. Оценка на количеството и структурата на медицинските загуби. Извършва се на базата на прогнозираното и проведеното медицинско разузнаване. Тази оценка следва да обоснове изводите относно населените места, районите, кварталите или отделните сгради, в които трябва да се насочат основните спасителни медицински мероприятия.
3. Оценка на състоянието на медицинските сили и средства. Вземат се предвид:
 - загиналите и пострадалите здравни кадри (ако има такива);
 - унищоженото или подлежащо на експертизна оценка за заразеност медико-санитарно имущество;
 - броят на подготвените, окомплектовани и в състояние да работят медицински екипи, формирания и заведения;
 - капацитетът на лечебните и здравни заведения и др. които могат да участват в спасителните, лечебните, евакуационните и хигиенно-епидемиологичните мероприятия;
 - обемът на различните видове медицинска помощ, която може да се окаже в лечебните заведения и в разкритите временни медицински

структури (пунктове, поледи болници и др.), ако са налични такива;

- защитеността на работещите в района на бедствието здравни кадри, болните и пострадалите.

На базата на тези данни се правят разчети за потребностите, които се съпоставят с наличните възможности и се определя недостига от медицински сили и средства. Въз основа на тази оценка се правят изводи и се обосновават възможностите на здравните органи от региона да окажат необходимият вид и обем медицинска помощ при пострадалите със собствени сили и средства, необходимите усилвания, продължителност на организацията на посменната работа и др.

4. Оценка на хигиенно-епидемиологичната обстановка. На базата на данните за хигиенно-епидемиологичното състояние на района и възникналата обстановка при бедствието се прави извод за влиянието на епидемиологичните фактори върху организацията на медицинската помощ, евакуацията и лечението на пострадалите, извеждането на населението от района на бедствието и др. Тази оценка определя до голяма степен какви протоепидемични формирания и здравни органи следва да се въведат за работа в огнището. Съществено значение се отдава и на изясняването на необходимия вид и обем протоепидемични мероприятия, които трябва да се проведат -

ограничителни мероприятия по пътищата и местата за евакуация и настаняване, въвеждане на противоепидемичен режим в лечебните заведения, разкриване на инфекциозна болница в огнището и др.

При тази оценка се включва и конкретен медико-географски анализ на района на бедствието и на цялата териториална единица, както и на състоянието на пътната мрежа дава възможност за вземането на целесъобразни решения за въвеждането и дейността на медицинските формирания, за начина на евакуация на пострадалите, за условията и местата за разкриване на медицинските пунктове и др. По отношение на тези обстоятелства становището на различните общински и държавни служби следва да има основна тежест при вземане на решенията от страна на щаба за защита при бедствия.

Нещо повече, извършва се анализ и на ресурса «време», като количество (астрономическо време) и като качество (метеорологични условия) с цел да се изясни доколко ще оказва влияние върху организацията на медицинското осигуряване.

Управлението следва да се осъществява на базата на цялостно координирано планиране на всички дейности, свързани с медицинското осигуряване по време на бедствия.

Планът за действие при инцидент следва да съдържа основните цели, стратегии и тактиките за осигуряване на ресурси, тяхното правилно разпределение във времето и

пространството, организация и координация. След като изясни и оцени обстановката, ръководния здравен орган разработва план за организацията на медицинската помощ на пострадалите и на хигиенно-епидемиологичното осигуряване.

По своята същност планът за медицинско осигуряване представлява предложение за решение, което се предоставя за утвърждаване от щаба за защита на населението, след което се привежда в изпълнение. По принцип всеки инцидент (дори с малък брой пострадали), трябва да има план за действие. Въпреки това, не всички инциденти изискват писмени планове.

Нуждата от писмени планове следва да се прецизира в зависимост от конкретната ситуация. Повечето начални операции за реагиране не изискват съставяне на писмен план. Въпреки това, ако даден инцидент е вероятно да се разрасне, да се усложни, или да изисква ангажирани на по-високо ниво, съставянето на писмен план гарантира по-ефективни, ефикасни и безопасни последващи действия.

10.2. МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОСТРАДАЛИТЕ

Председателят на Щаба възлага на ръководителите на лечебните и здравни заведения в общините конкретни задачи и сроковете за изпълнение, относно:

- ✓ осигуряване на медицински екипи за оказване на помощ на мястото на поражението;

- ✓ задължителни мерки за безопасност при работа на медицинските екипи; място и състав на пунктовете за медицинска сортировка;
- ✓ осигуряване на специализирани медицински екипи, за усилване лечебните заведения, които поемат пострадалите;
- ✓ освобождаване на необходимия брой легла и разкриване на нови /при необходимост/ в лечебните заведения;
- ✓ предоставянето на информация за наличните лекарствени средства и консумативи и потребностите от такива;
- ✓ очаквани потребности от кръв и обем заместващи течности;
- ✓ други, в зависимост от конкретната обстановка;

Разпорежданията до ръководителите на лечебните и здравни заведения се осъществяват по установените линии за комуникация в устна или при възможност писмена форма. Изпраща се в Областния щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствие - *Доклад за извънредна ситуация* веднага след изготвяне на Плана за действие.

По преценка или при поискване *Доклада за извънредна ситуация* се изпраща и на дежурния в Министерство на здравеопазването. Периодично се изпраща *Оперативен доклад за медицинската*

обстановка, който съдържа обобщени данни от докладите на лечебните заведения.

Лечебните заведения от двете здравни мрежи, на които са възложени задачи по осигуряване на доболнична и/или болнична помощ изпращат *Оперативен доклад за медицинската обстановка* на определен от Щаба период от време, но не по-рядко от 2 часа със следните данни:

- Постъпили лица - брой, при възможност имена, възраст, пол, националност
- Състояние - брой с опасност за живота, диагнози при постъпване
- Обработени амбулаторно - брой;
- Хоспитализирани - брой и разбивка в кои клиники/отделения;
- Нужда от републикански консултанти - по кои специалности;
- Нужда от специализирани медицински екипи - брой и по специалности;
- Нужда от медикаменти - по вид и количества;
- Нужда от кръв и кръвни продукти - количества;
- Свободен ресурс на здравната мрежа - налични свободни легла по вид;

Органите на Районните здравни инспекции /РЗИ/ организират и провеждат усилен санитарен контрол върху храненето, водоснабдяването и стоките от първа

необходимост; следят за строгото спазване на установените правила на обсервация и карантина.

Особено внимание се обръща на детските и обществени заведения, на скривалища, укрития, транспорт и др.

Здравно-епидемичните мероприятия при бедствена ситуация са ориентирани в три основни направление, съответстващи на основните елементи на епидемичния процес:

- източник на инфекцията;
- контактни здрави лица;
- външна среда (в определени граници), в която циркулира заразата;

XI. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ СЛЕД БЕДСТВИЕ

При настъпване на бедствие в една общност или в цял регион е необходима бърза и ефикасна помощ. Тази помощ трябва да отговори на реалните нужди на засегнатите хора, за да им позволи да оцелеят в извънредната ситуация с достойнство, да възстановят и да се завърнат възможно най-бързо до състоянието, което се нарича „нормален живот”. В този смисъл следва да се даде тълкуване за „материално-техническото осигуряване” на защитата при бедствия. То включва:

- текуща издръжка на силите и средствата на единната спасителна система - от ресорните им министерства;
- сключване на договори между общината и търговски дружества и фирми за услуги, производство, ремонт и доставки на транспортна и инженерна техника, храни, вода и други консумативи и имуществва, необходимо за превенцията и ликвидирането на последствията от бедствия;
- проектиране и извършване на капитално строителство, изграждане и поддържане на системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия;
- осъществяване на международно икономическо и техническо сътрудничество в областта на защитата при бедствия;
- предоставяне на общински имоти и движими вещи за целите на защитата при бедствие;
- други дейности, свързани с осигуряването на защита при бедствия.

Традиционно, в Р. България материално-техническото осигуряване на защитата при бедствия се осигурява от:

- бюджетите на министерствата и ведомствата;
- общинския бюджет;

- търговските дружества и едноличните търговци - за обектите им;

При провеждане на спасителни работи изхранването на доброволните формирования се извършва за сметка на общината и на юридическите лица и едноличните търговци. При необходимост на пострадалото население се раздават дрехи, обувки, спални принадлежности, палатки и други от създадения между областен склад от резерв на Министерството на вътрешните работи, Българския червен кръст по ред и условия, определени от Междудементовенната комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет, по отправено искане на кмета на общината, съгласно разчетите и необходимостта на пострадалите обекти разположени на територията на Община Монтана.

Разходите, свързани с предварително осигуряване на ресурси за провеждането на спасителни работи при възникване на бедствия се усвояват от бюджета на общинската администрация и от бюджетите на обектите разположени на територия на общината.

Непредвидените допълнителни разходи за провеждането на спасителни работи се осигуряват ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, а за последващите в зависимост от техните размери с нормативни актове на Министерски съвет и Народното събрание.

Средствата се заявяват пред Междудементовенната комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет с мотивирано искане за

предоставяне на финансова помощ и се усвояват след решение на комисията. Размерът на исканата финансова помощ се доказва с представяне на копия от първичните финансово счетоводни документи или финансови разчети за необходимите разходи.

XII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Своевременното осъзнаване на опасността като уязвимост, заплахата или риск изпълнява ролята на причина за преминаване на защитните органи в режим на повишена готовност за запазване на стабилността и сигурността на гражданите. Своевременно правилно разбраната и точно преценената опасност е импулс за задействане на част или на цялата система от мерки, сили и средства за овладяване на кризисни ситуации. Това поставя редица изисквания за своевременност, бързина, точност и качество на вземаните решения и предприеманите действия.

Изгражда се СМ/система за мониторинг/, която включва Щаба за изпълнение на общинския план при бедствия, за ефективно функциониране при всякакви условия, а именно:

- системата се изгражда и функционира от пред кризисния период;
- централизирано управление;
- предварително и своевременно предоставяне на информацията;

- обективност и устойчивост;
- целенасоченост;
- функционалност и оперативност;
- надеждност;
- многовариантност;
- скритост и защитеност.

Предварителното и своевременно информиране е от значение за даване на достатъчно време на лицата вземащи решения за подготовката и провеждането на мероприятия и действия, адекватни на създалата се обстановка. Добитата информация следва да бъде предоставена своевременно на потребителите. В случай, че това не бъде осъществено, тя губи своята актуалност и значение.

Постъпилата ненавременна информация рискува да нанесе сериозна вреда на безопасността на региона, тъй като води до закъснение за вземане на решение от компетентните органи и предприемане на адекватни действия.

Системата за мониторинг не се заключава в това да информира ръководство само за достоверни събития и процеси, но по-важната роля е да осигури сигурност. Това означава, че процесът на предупреждението трябва да бъде около бдителността и вниманието, вместо очакването нещо напълно да се случи, в което сме напълно сигурни. Тежестта се поставя главно върху прогнозния характер за дадено събития, а не да се

информира, след като събитието е в процес на извършване или вече се е случило.

Подкрепата за засегнатите от бедствия хора трябва да бъде добре планирана.

Планирането е невъзможно без конкретна информация. Ние трябва да знаем какво се е случило, как хората са засегнати, какви са техните нужди и какво могат да направят за себе си.

Една програма за подпомагане, която не се основава на познаването на реалната ситуация в пострадалия район, има риск да влоши ситуацията още повече, отколкото е в действителност. По време на бедствието ще бъдат използвани три различни вида източници на информация:

- **Предварителна информация от преди настъпване на бедствието за засегнатата област;**
 - информация за политическата, социална, икономическа и географска обстановка в засегнатата от бедствието област, както и информация за общностите и хората, които живеят в областта;
 - Структура на населението (по възраст и пол, ако е уместно и по етнически групи или религия);
 - Образование;
 - Здравна ситуация;

- Културна среда и т.н.;
- **Информация от вторични източници**
 - Масовите медии: вестници, телевизии, интернет сайтове, които съобщават новини за бедствените ситуации;
 - Доклади от органите (правителство, местната администрация, специализирани институции): съобщения за пресата, ситуационни доклади, публикувани на официални сайтове, доклади.
 - Информация от интернет за метеорологични услуги, хидроложки институти, сеизмични институти;
 - Доклади и информация от други неправителствени организации
- **Директна информация от мястото на събитието;** посещението на място е от съществено значение за успешната оценка. По време на посещението на място ще се събере информацията чрез:
 - Преки наблюдения;
 - Разговори със засегнатите лица;
 - Дискусии с местните действащи страни (държавни органи, гражданска защита, НПО и др.);

- **Изготвяне на оценка на място;** оценката на място е съществена част от всяка първоначална оценка; за да бъде успешна, тя трябва да бъде добре подготвена.
- **Събиране на вече наличната информация;** като основни източници на тази информация ще се ползват:
 - Масмедиите
 - Информация от лица за контакти в региона
 - Официална информация

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Организацията по подпомагане на населението на територията на двете общини следва да се организира от съответните кметове и публични власти, като чрез назначени от тях комисии и съвместен оперативен щаб може да се организира по-ефективно преодоляване на последствията от различни бедствия.

Нещо повече, в пълномощията на кметовете е да формират и комисии за определяне на хората (домакинствата), на които е необходима помощ и вида на необходимото подпомагане, като се търсят адекватни механизми за финансово обезпечаване на помощта.

Освен това на основата на добрата политическа воля и желание за съвместни действия между политическите фактори и експертите в Р. България и Р. Румъния е възможно да се правят и допълнителни разчети и да се изготвят различни обобщени справки за посрещане на различни нужди на бедстващото население, като например осигуряване на допълнителни количества питейна вода, храни и други.

При невъзможност за набавяне на вода и храни от търговската мрежа на двете общини (магазини, хипермаркети и стокови хранителни борси), заявките могат да се процедурат до съответните регионални нива на компетентност в двете страни.

На практика, всички публични системи и алгоритми за работа, които включват различни форми на публично-

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

частно партньорство и взаимодействие по хоризонталата на публичните власти биха могли да подкрепят по-ефективното получаване и разпределяне на адекватни за различни бедствия стоки, услуги и подкрепа със съдействието на кметовете на тези две общини и техните кметски наместници в полза на населението, природата и стопанския живот в региона.

www.eqsol.eu

РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ

Interreg

www.interregrobg.eu

MOTATEI
COMMUNE

Стр. | 59

ПРИЛОЖЕНИЕ - ПРАВНИ ДЕФИНИЦИИ В БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Авария е инцидент от голям мащаб, включващ пътища, магистрали и въздушен трафик, пожар, разрушаване на хидротехнически съоръжения, инциденти, причинени от дейности в морето, ядрени инциденти и други екологични и промишлени аварии, причинени от дейности или действия на човека.

Анализ и оценка на риска е определяне същността и размера на риска като функция на опасността, уязвимостта и вероятността.

Евакуация е организирано извеждане на хора и животни от застрашени райони и настаняването и осигуряването им в безопасни места.

Европейска критична инфраструктура е критична инфраструктура, разположена на територията на Република България, чието повреждане или разрушаване би довело до негативни последици за поне две държави - членки на Европейския съюз. При оценката на негативните последици се прилагат критерии - брой загинали или ранени, икономически и социални последици, като се отчита и влиянието на повреждане или разрушаване на тази критична инфраструктура върху други видове инфраструктури.

Защита е съвкупност от дейности, целящи гарантиране на нормалното функциониране, непрекъснатостта и целостта на критичните

инфраструктури с цел възпиране, намаляване, смекчаване или неутрализиране на заплахите, рисковете или уязвимостта им.

Зона на бедствието е територията, засегната от бедствие.

Инцидент е непредвидимо или трудно прогнозируемо, ограничено по време и пространство действие, с висока интензивност на сили или вследствие на човешка дейност, застрашаващо живота или здравето на хора, имуществото или околната среда.

Информация, свързана със защитата на критичните инфраструктури е всеки факт относно дадена критична инфраструктура, който, ако бъде оповестен и разкрит, може да бъде използван за планиране и/или за извършване на действия с цел причиняване на повреди или унищожаване на обекти, елементи или инсталации от критичната инфраструктура.

Критична инфраструктура е система или части от нея, които са от основно значение за поддържането на жизненоважни обществени функции, здравето, безопасността, сигурността, икономическото или социалното благосъстояние на населението и чието нарушаване или унищожаване би имало значителни негативни последици за Република България в резултат на невъзможността да се запазят тези функции.

Неизбежно необходим обем и продължителност са тези, при които в минимална степен, за минимален период от време се засягат правата по чл. 52, за да се позволи предприемането на необходимите мерки за защита при бедствия.

Опасност е природно явление или събитие, причинено от човешката дейност, което може да причини вредни последици за населението и имуществото му, околната среда, икономиката и културните и материалните ценности.

Промишлена авария е внезапна технологична повреда на машини, съоръжения и агрегати или извършване на дейности с рискови вещества и материали в производството, обработката, използването, съхраняването, натоварването, транспорта или продажбата, когато това води до опасност за живота или здравето на хора, животни, имущество или околната среда.

Природни явления са явления с геологичен (геофизичен, геоложки), хидрометеорологичен и биологичен произход, като земетресения, наводнения, движения на маси (свлачища, потоци от отломки, лавини), бури, градушки, големи снежни натрупвания, замръзвания, суши, горски пожари, масови заболявания от епидемичен и эпизоотичен характер, нашествия на вредители и други подобни, причинени от природни сили.

Разсредоточаване е организирано изнасяне на културни и материални ценности от застрашени райони и преместването и опазването им в безопасни.

Риск е вероятност от възникване на вредни последици за населението и имуществото му, икономиката и околната среда в резултат на опасността и уязвимостта за дадена територия/обект.

Собственици / оператори на европейски критични инфраструктури (ЕКИ) са физически лица, юридически лица или организации, които отговарят за инвестирането или за нормалното функциониране, непрекъснатостта и целостта на определена система или част от нея, означена като ЕКИ.

Уязвимост е показател за степента на податливост на дадена територия или обект на различните опасности.